

Dôvodová správa

Podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja §11 písm. b) v znení zákona č. 378/2016 Z.z. Vyšší územný celok vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja spolupracuje s Úradom vlády SR pri vypracovávaní, realizácii a vyhodnocovaní národnej stratégie a každoročne do 30. júna zasiela Úradu vlády SR správu o naplňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja. V snahe zvyšovať kvalitu správ bol formulár pre zber údajov aktualizovaný a aktuálne obsahuje 3 časti:

1. naplňanie hlavných cieľov v nadväznosti na stratégiu Európa 2020,
2. doplňujúce údaje,
3. poznámky k Správe.

Kompletne vyplnený materiál v Úradom vlády SR požadovanej forme a štruktúre, vrátane popisu hlavných trendov a aktivít zo strany Košického samosprávneho kraja v rámci stanovených ukazovateľov odkazujúcich na plnenie cieľov medzinárodného záväzku v podobe stratégie Európa 2020, tvorí prílohu tohto materiálu.

Aj keď Správa o naplňaní priorít a cieľov Národnej stratégie regionálneho rozvoja je v podstate ex post hodnotením spracovaným na základe podkladov z verejne dostupných databáz, poskytuje vhodnú spätnú väzbu o aktuálnom stave vo vybraných oblastiach regionálneho rozvoja v Košickom kraji a umožňuje tak posúdiť efektívnosť a smerovanie pripravovaných budúcich aktivít. V ďalšom texte uvádzame niekoľko vybraných údajov za jednotlivé sledované oblasti za Košický kraj. Vybrané údaje poskytujú prierezový pohľad na vývoj v Košickom kraji vo všetkých oblastiach, nie len v tých, ktoré vie Košický samosprávny kraj svojimi aktivitami ovplyvniť.

Demografia: V Košickom kraji žilo k 31.12.2016 spolu 798 103 obyvateľov, z čoho takmer tretina (239 141 obyvateľov) žila v krajskom meste Košice. Prirodzený prírastok obyvateľstva v Košickom kraji zaznamenáva od roku 2009 klesajúcu tendenciu, ku koncu roka 2016 vzrástol na hodnotu 2,15‰ (SR 0,96‰). Migračný pohyb obyvateľstva Košického kraja dosahuje v sledovanom období záporné hodnoty a teda úbytok obyvateľstva, v roku 2016 na úrovni -0,33‰ (SR 0,72‰). Celkový pohyb obyvateľstva Košického kraja je ovplyvnený najmä prirodzeným prírastkom obyvateľstva, ktorého trend kopíruje a v roku 2016 dosiahol hodnotu 1,82‰. V porovnaní s celkovým prírastkom obyvateľov SR (1,67‰ ku koncu roka 2016) ide o pozitívny vývoj. Priemerný vek obyvateľov v Košickom kraji v sledovanom období bol nižší o 1,3 roka (rok 2016 39,03 rokov) ako v priemere za SR (40,37 rokov).

Trh práce a sociálne štatistiky: Miera zamestnanosti vo veku 15 – 64 rokov (podľa VZPS) dosiahla v roku 2016 hodnotu 61,8% a bola podstatne nižšia ako priemer za SR (65,3%). Miera nezamestnanosti podľa VZPS dosiahla ku koncu roka 2016 hodnotu 11,8% (priemer za SR 9,1%). Miera evidovanej nezamestnanosti bola 12,76% (SR 8,76%). Pretrváva vysoká dlhodobá nezamestnanosť, kde nezamestnaní evidovaní nad 12 mesiacov tvoria 57,8% z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie. Miera rizika chudoby bola v roku 2015 na úrovni 12,5% (priemer za SR 12,3%). Z hľadiska štruktúry výdavkov domácnosti boli najvyššie výdavky na potraviny a nealkoholické nápoje (21,7%) a na bývanie, vodu, elektrinu, plyn a iné palivá (21,5%).

Školstvo: Počet škôl i počet žiakov v Košickom kraji mali v posledných rokoch klesajúci trend, čo súvisí s demografickým vývojom. V roku 2015 bolo v kraji 447 materských škôl (416 štátnych, 16 súkromných a 15 cirkevných), 309 základných škôl (279 štátnych, 10 súkromných a 20 cirkevných), 63 stredných odborných škôl (45 štátnych, 14 súkromných a 4

cirkevné) a 36 gymnázií (22 štátnych, 6 súkromných a 8 cirkevných). Na konzervatóriách je rastúci trend vo vývoji počtu žiakov, oproti roku 2009 vzrástol počet žiakov o takmer 40%. Na území kraja sídlia 3 verejné vysoké školy, ktoré majú charakter univerzitných vysokých škôl a 1 súkromná vysoká škola neuniverzitného charakteru. Podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov v Košickom kraji dosiahol v roku 2011 (Sčítanie obyvateľstva) hodnotu 23,6% (SR 27%).

Kultúra: V Košickom kraji bolo v roku 2015 spolu 10 divadiel, v ktorých bolo v prevádzke 19 stálych scén (2 neštátne) a 13 divadelných súborov. Celkový počet návštevníkov na predstaveniach v divadlách v Košickom kraji dosiahol v roku 2015 hodnotu 258 905 osôb, najviac návštevníkov mali činohry (137 415, t.j. 53,1%). V Košickom kraji je spolu 30 múzeí (vrátane pobočiek a vysunutých expozícií múzeí), v roku 2015 sa v nich realizovalo 70 tematických expozícií. V roku 2015 navštívilo výstavy a expozície múzeí spolu 355 tisíc návštevníkov, čo predstavuje opätovný nárast takmer na úroveň z roku 2011, v ktorom bolo krajské mesto Košice Európskym hlavným mestom kultúry. V Košickom kraji sú 3 galérie, ktoré navštívilo 62,6 tisíc návštevníkov, pričom možno sledovať opätovný nárast ich počtu v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Počet fungujúcich knižníc sa každoročne znižuje, v roku 2015 ich počet klesol na 202. Počet aktívnych používateľov knižníc dosiahol v roku 2015 spolu viac ako 59 tisíc osôb a oproti roku 2008 vzrástol o takmer 20%. Z aktívnych používateľov je viac ako 40% vo veku do 15 rokov. V roku 2015 bolo evidovaných spolu 800 tisíc návštevníkov knižníc, ich počet vzrástol oproti roku 2008 o 40%, čo možno vnímať ako veľmi pozitívny ukazovateľ.

Zdravotníctvo: V kraji je 18 zdravotníckych zariadení. V krajskom meste Košice sa nachádza 7 nemocníc s krajskou pôsobnosťou. V súlade s celoslovenským trendom sa postupne znižuje počet lôžok, v roku 2015 bolo 5 381 lôžok. Opačný trend možno sledovať v oblasti sociálnej starostlivosti, kde je zaznamenaný rast tak počtu zariadení ako aj počtu miest v týchto zariadeniach. V roku 2015 bolo v kraji 151 zariadení sociálnej starostlivosti, v ktorých bolo celkovo 6 530 miest.

Domový fond: Nízky počet bytov a ich cena nepriaznivo ovplyvňujú demografický vývoj, najmä prirodzené prírastky obyvateľov, ale aj migráciu. V kraji na 1000 obyvateľov pripadá iba 1,6 dokončeného bytu (SR 2,8 bytu). Priemerná obytná plocha bytu dosahuje 76,6m² (priemer SR 71,4m²).

Ekonomika a doprava. V Košickom kraji sa v roku 2015 vyprodukoval HDP v objeme 14 264,9 mil. Eur (v PPS), na objeme HDP SR sa Košický kraj podieľal 11,8%. Na 1 obyvateľa Košického kraja pripadol v roku 2015 HDP v objeme 17 923,1 Eur (v PKS), v priemere za SR až 22 333,0 Eur. Hrubá pridaná hodnota dosiahla v roku 2015 v Košickom kraji objem 8 362,8 mil. Eur, oproti roku 2009 stúpila o 28,3% (SR 70 993,6 mil. Eur, rast o 22%). V roku 2016 bolo v Košickom kraji evidovaných 58 737 podnikateľských subjektov. Najviac podnikov bolo vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov (32,8%). Podľa počtu zamestnancov bolo najviac malých podnikov s počtom do 49 zamestnancov (48,7% z celkového počtu podnikov). Priame zahraničné investície v Košickom kraji v roku 2014 dosiahli 2 722,9 mil. Eur. Na území Košického kraja bolo v roku 2016 celkovo 2 381,60 km ciest. Najvyšší podiel tvoria cesty III. triedy v dĺžke 1 414,22 km (59,4%), najnižší podiel dlhodobo tvoria rýchlostné cesty a ich privádzace v dĺžke 39,17 km (1,6%) a diaľnice v dĺžke 5,40 km (0,2%). Dĺžka prevádzkovaných železničných tratí je na stabilnej úrovni, v roku 2014 bolo prevádzkovaných 706 km železničných tratí (19,7% z celkovej dĺžky prevádzkovaných železničných tratí v SR).

Cestovný ruch: V kraji bolo roku 2015 evidovaných 351 ubytovacích zariadení s počtom lôžok 25 989, ktoré v roku 2014 navštívilo 266 358 návštevníkov (6,2% z počtu návštevníkov ubytovacích zariadení v rámci SR). Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach bol v počte 597 759, v porovnaní s rokom 2009 sa počet prenocovaní znížil o 10%.

Energetika: V Košickom kraji sa v roku 2015 spotrebovala elektrická energia v objeme 2 167,1 tis. MWh (12,7% spotreby SR). Z hľadiska vývojových trendov spotreba elektrickej energie ostáva takmer na rovnakej úrovni. Spotreba zemného plynu dosiahla 282,6 mil. m³ (10,6 % spotreby SR). Z hľadiska vývojových trendov bol v rokoch 2009 – 2013 zaznamenaný rast spotreby zemného plynu v Košickom kraji, rovnako aj v SR, od roku 2014 klesla spotreba v kraji pod úroveň z roku 2009.

Životné prostredie: V roku 2013 bol vyprodukovaný komunálny odpad v objeme 234,4 tis. ton, čo je nárast o 19% oproti roku 2009 (12,4% podiel na produkcii v SR). Na 1 obyvateľa sa v kraji vyprodukoval odpad v objeme 294,61 kg (priemer SR 348,33 kg). Množstvo vyprodukovaného odpadu na 1 obyvateľa sa každoročne zvyšuje, oproti roku 2009 vzrástlo o 42,2 kg, t.j. o 16,7%. Z celkového objemu komunálneho odpadu sa v Košickom kraji v roku 2015 zhodnotilo 49,6% odpadu (v SR len 30,4%). Na verejné vodovody je napojených 83,6% obyvateľov (SR 88,2%). Situácia v napojení na verejnú kanalizačnú sieť je menej priaznivá, napojených je iba 62,5% obyvateľov (SR 65,1%). V kraji je evidovaných 87 čistiarní odpadových vôd. Produkcia tuhých emisií v roku 2015 dosiahla 6 458 ton (18% z objemu v SR). Produkcia oxidu uhľnatého dosiahla 119,8 tis. ton (63,8% z produkcie v SR).

V Košiciach dňa: 31. 8. 2017

Spracovala: Mgr. Katarína Rosičová, PhD.